

Маїте неможлива

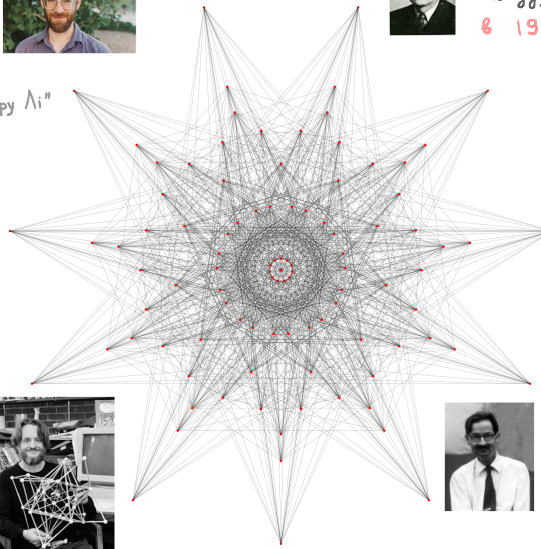
Решітка Ліча

Річард Боршердс
побудував
"монструозну алгебру L_5 "
в 1992

Марсель Голей
побудував бінарний код Голея
в 1949

Джон Конвей
Відкрив 3
спорадичні прості
скінченні групи
та запропонував
"Гіпотезу
монструозної місенітиси"

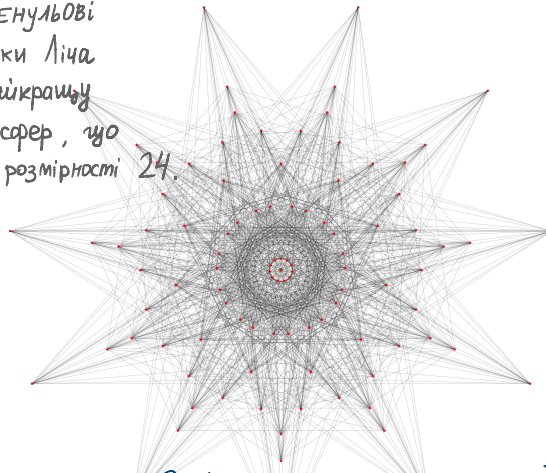
1968, 1969, 1979

Джон Ліч
Відкрив
решітку Ліча
в 1965

1979 (В. Левенштейн / А. Одлишко, Н. Слоан)

Найкоротші ненульові
вектори решітки Ліча
утворюють найкращу
конфігурацію сфер, що
щільніються в розмірності 24.

2016 (Г. Кон, А. Кумар, С. Міллер, Д. Радченко, М. В.)

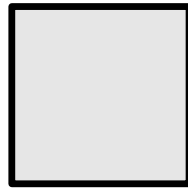
Решітка Ліча утворює найщільніше пакування куль
в розмірності 24.

Dimension

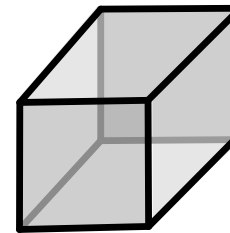
D1

D2

D3

Евклідов простір розмірності d складається з точок

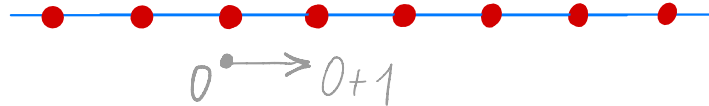
$$x = (x_1, x_2, \dots, x_d).$$

Кожна координата x_i є дійсним числом.

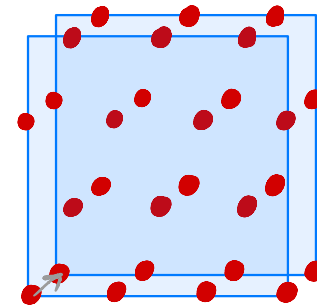
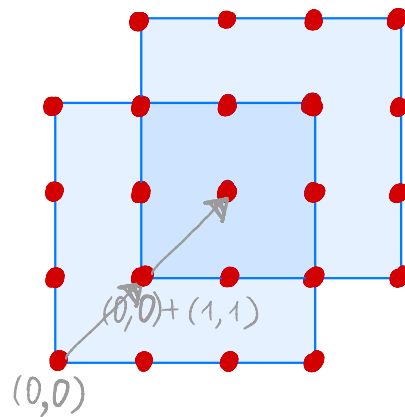

Решітки

D1

D2

періодична
конфігурація
точок.

Не решітка

Приклад : $\mathbb{Z}^2 = \{(m, n) \mid m, n \in \mathbb{Z}\}$

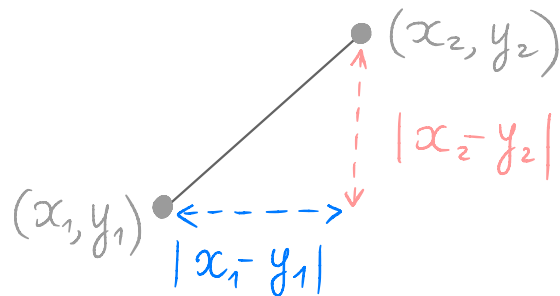
Множина точок площини з цілими координатами.

Відстань між двома точками в $\mathbb{R}^d$

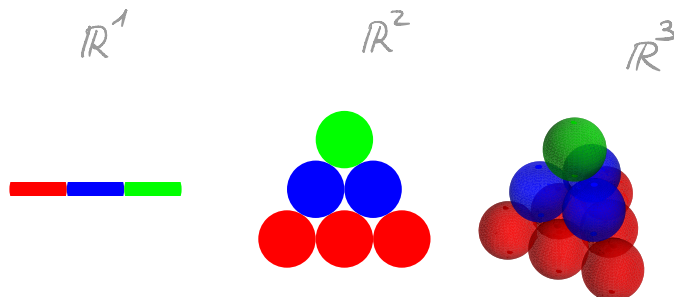
Нехай $x = (x_1, \dots, x_d)$ та $y = (y_1, \dots, y_d)$
це дві точки в $\mathbb{R}^d$.

Тоді

$$\text{dist}(x, y) = \sqrt{(x_1 - y_1)^2 + \dots + (x_d - y_d)^2}.$$

Кулі і сфери в $\mathbb{R}^d$

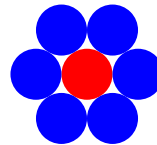

Куля з центром x та радіусом r це множина точок y таких, що відстань між x і y менша за r .

Сфера з центром x та радіусом r це множина точок y таких, що відстань між x і y дорівнює r .

Контактне число

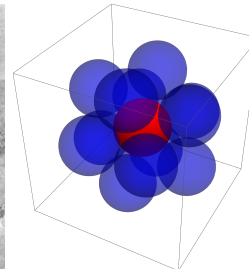
контактне
число $(2) = 6$

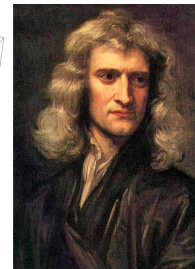
контактне
число $(3) = 13$

Грегори

контактне
число $(3) = 12$

Ньютон

Що ми знаємо про контактні числа?

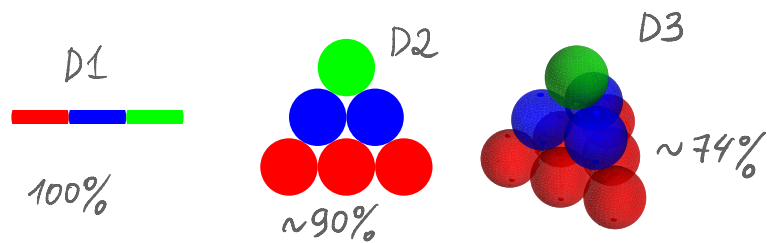
Розмірність	Контактне число
1	2
2	6 Правильний шестикутник
3	12 Вершини ікоседре + деформації
4	24 Найкоротші вектори решітки D_4 2003 О. Мусін
5	40 - 44
6	72 - 78
7	126 - 134
8	240 Найкоротші вектори решітки E_8
⋮	⋮
24	196560 Найкоротші вектори решітки Ліча

В. Левенштейн
та незалежно
А. Одлижко та Н. Слоан

} 1979

Пакування куль в $\mathbb{R}^d$

Куля з центром x та радіусом r це множина точок y таких, що відстань між x і y менша за r .

Яка найбільшійша можлива конфігурація куль в $\mathbb{R}^d$?

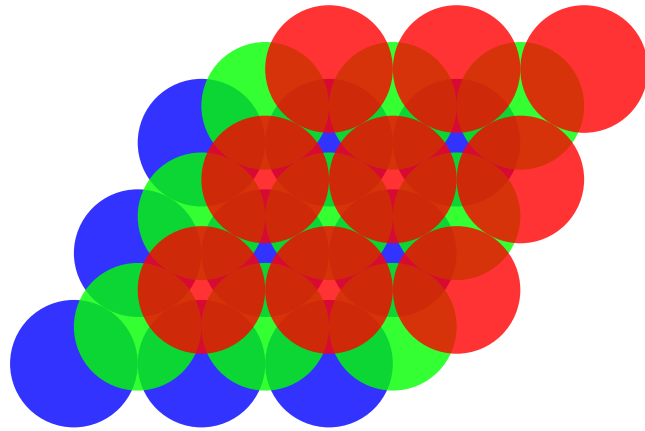
Гіпотеза Кеплера

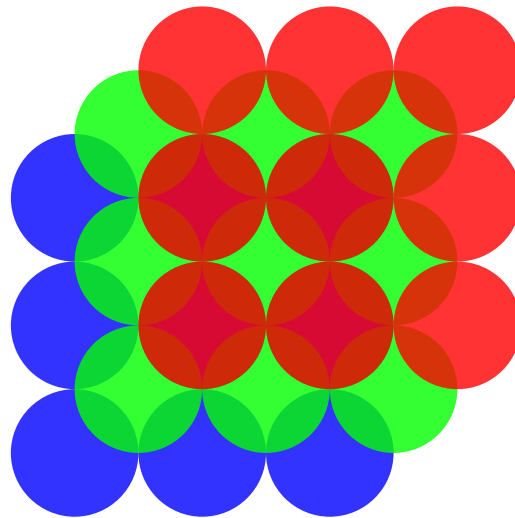
Йохан Кеплер

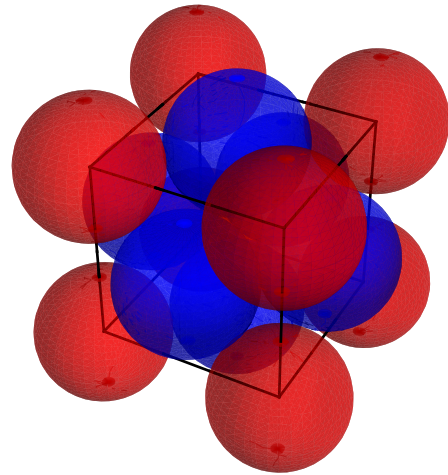
Томас Харріот

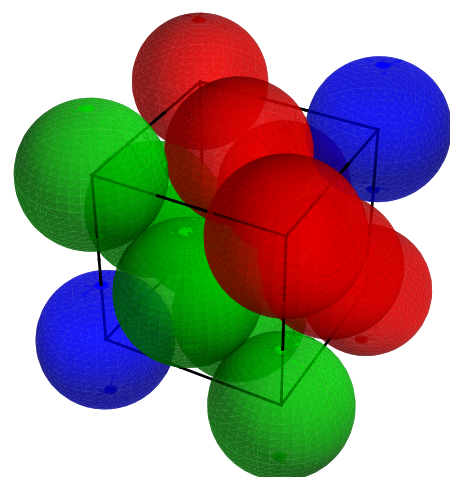

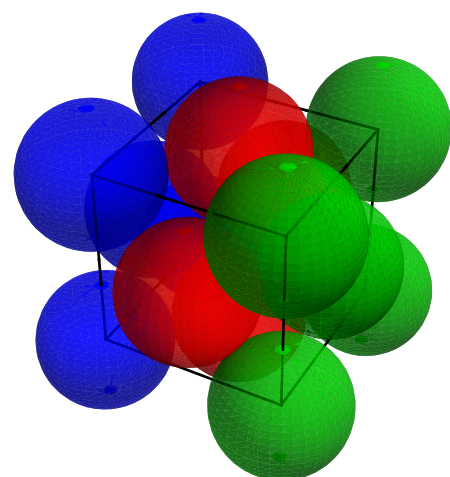

Гранецентрирована кубічна решітка

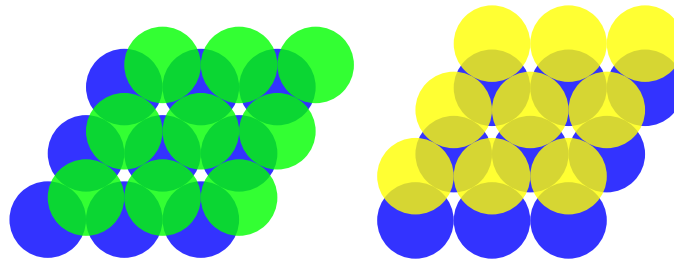

Вершини кубів та центри граней кубів

Чому гіпотеза Кеплера така складна?

Існує незліченно багато пакувань оптимальної щільності.

Томас Хейлс розв'язав гіпотезу Кеплера
в 1998.

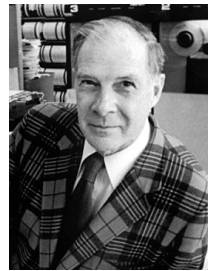
Пакування куль і коди,
що виправляють помилки.

Клод Шеннон

„ Математична
теорія
комунікації ”

1948

Річард Геммінг

Коди, що
виправляють
помилки

1947

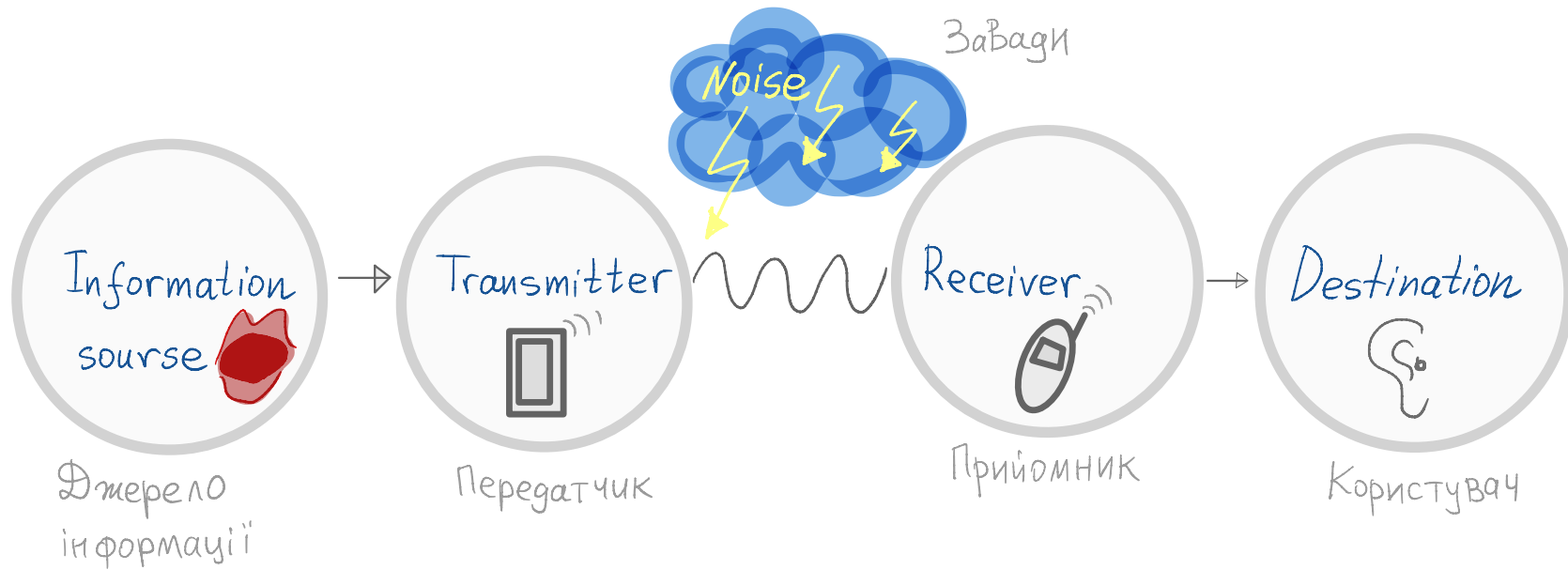

Марсель Голей

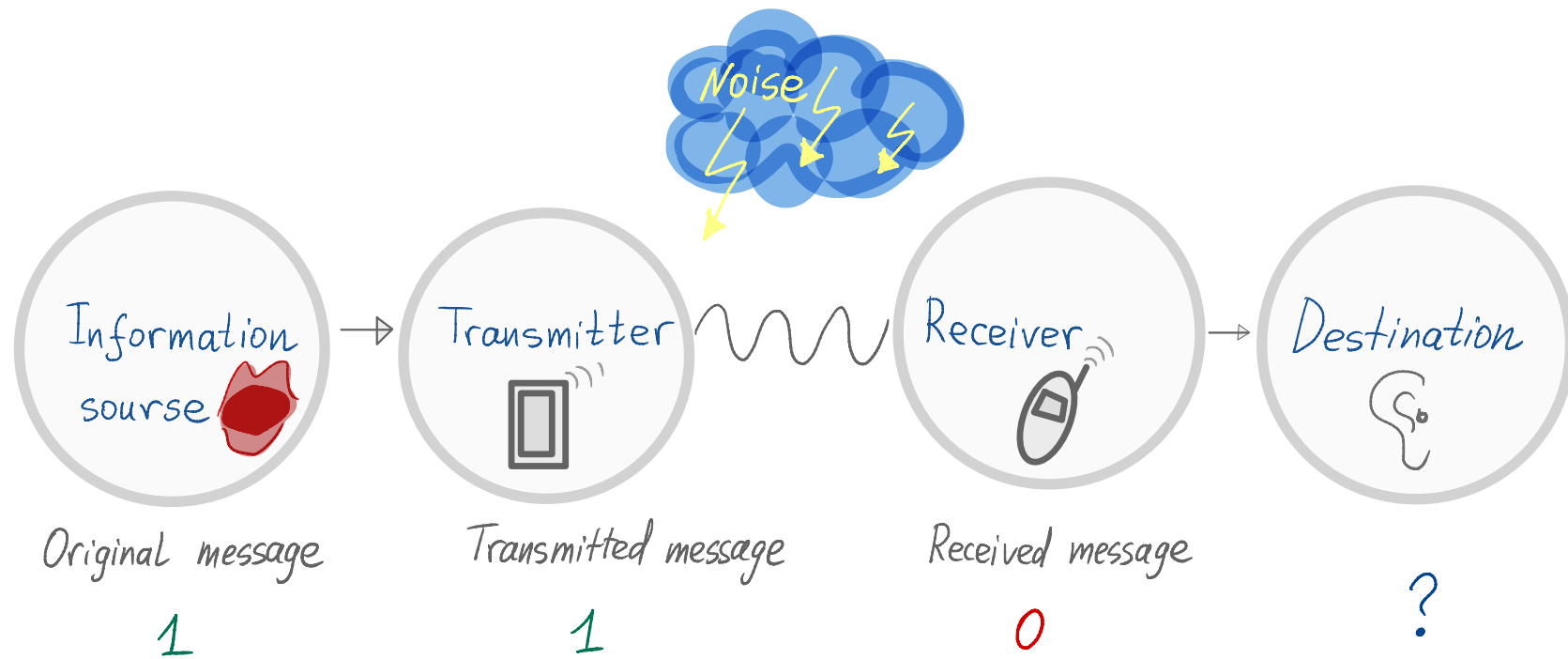
Бінарний код
Голей

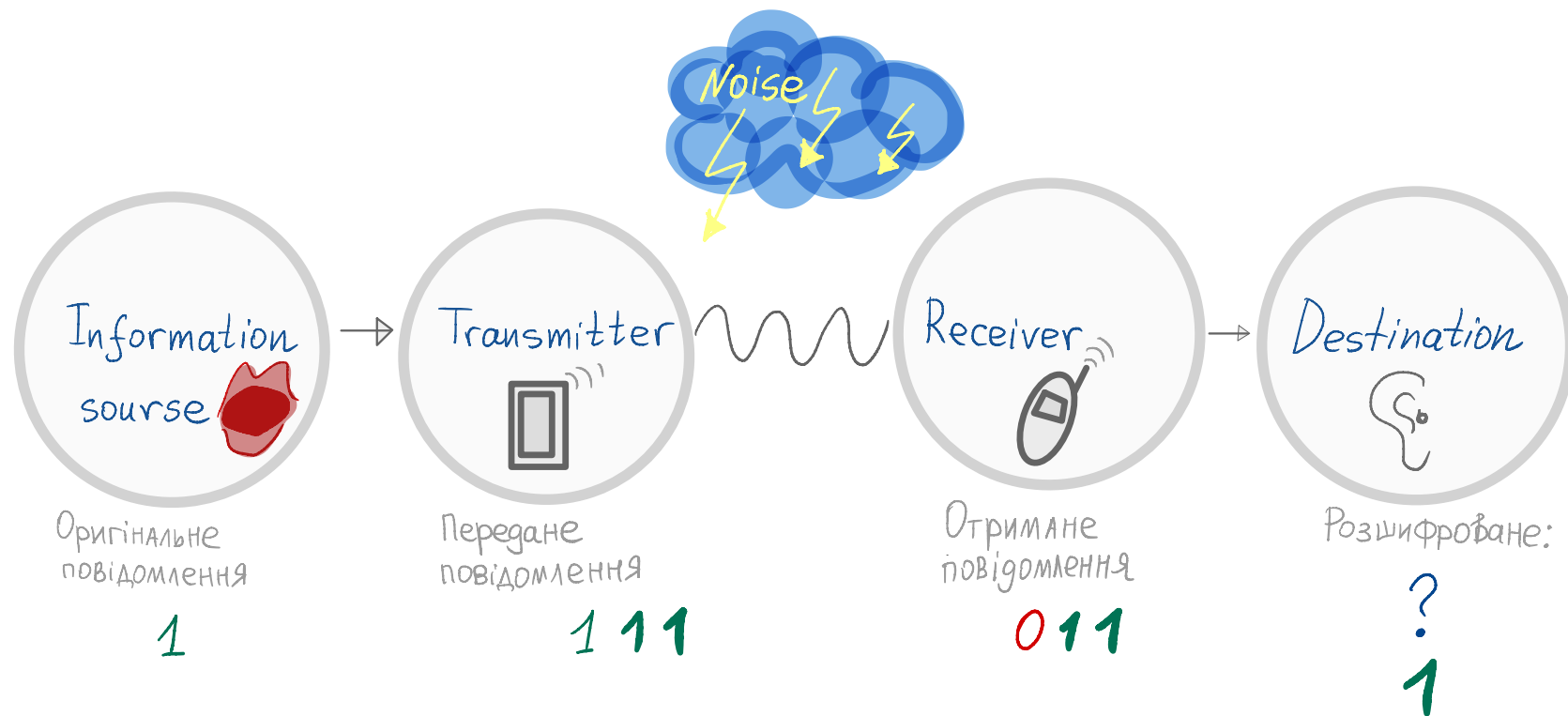
1949

Спрощена схема системи комунікацій (за Клодом Шенноном)

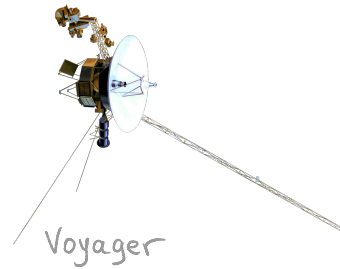

Повторюємо кожен біт 3 рази:

Ми можемо розпізнати 2 помилки і виправити 1 помилку.

Бінарний код Голя

¹²
2 кодів слів довжини 24

Два різних кодів слова

мають принаймні

8 різних координат.

Оригінальне повідомлення довжини 12

Передане повідомлення довжини 24

Розпізнає 7 помилок

Виправляє 3 помилки

Геометрична інтерпретація кодів, що виправляють помилки.

Простір Геммінга : всі слова фіксованої довжини

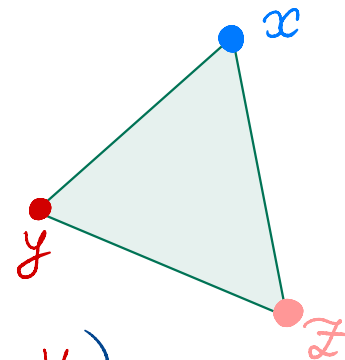
$$x = (x_1, \dots, x_d) \quad x_i \in \{0, 1\}$$

Відстань Геммінга : кількість відрізняючих символів на
відповідних позиціях

Приклад : $\text{dist}((0, 1, 0), (0, 0, 0)) = 1$

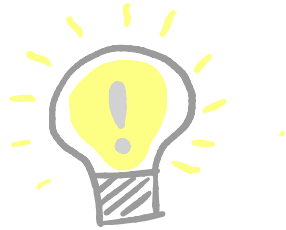
Нерівність трикутника :

$$\text{dist}(x, y) \leq \text{dist}(x, z) + \text{dist}(z, y)$$

Означення: Куля радіуса r та центром x це множина точок простору на відстані менше ніж r від x .

$$B(x, r) := \{y \mid \text{dist}(x, y) < r\}.$$

Код, що виправляє r помилок

це пакування куль радіуса r в просторі Геммінга.

Виг кодун Голея до решітки Ліча.

Решітка Ліча складається з векторів вигляду:

$$2^{-3/2} (\overset{1}{a_1}, \overset{0}{a_2}, \overset{0}{a_3}, \overset{1}{a_4}, \overset{1}{a_5}, \dots, \overset{1}{a_{24}})$$

де a_i це цілі числа такі, що

$$a_1 + a_2 + \dots + a_{24} \equiv 4a_1 \equiv 4a_2 \equiv \dots \equiv 4a_{24} \pmod{8}$$

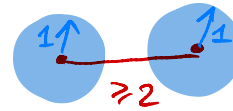
та

для кожної фіксованої остачі по модулю 4

24-бітне слово, в якому 1-ці стоять на тих позиціях i

де a_i має саме таку остачу по модулю 4,
є словом бінарного коду Голея.

$$\mathcal{P}_{\mathcal{L}_{24}} := \bigcup_{\ell \in \mathcal{L}_{24}} B(\ell, 1)$$

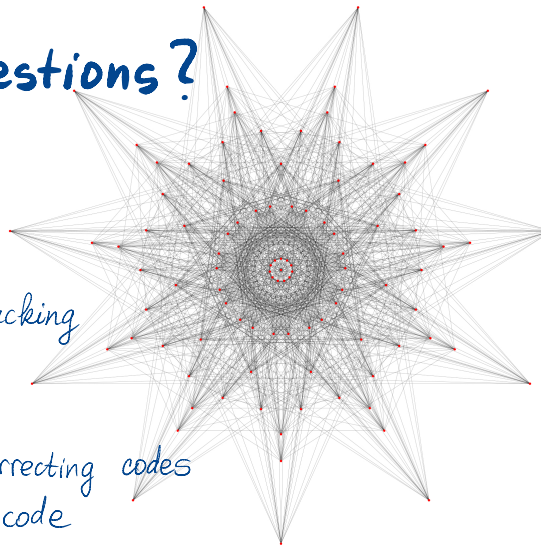

$$\begin{aligned} \ell_1, \ell_2 &\in \mathcal{L}_{24} \\ |\ell_1 - \ell_2| &= \sqrt{2n} \\ n &\in \mathbb{Z}_{\geq 0} \end{aligned}$$

Теорема (2016) Жодне пакування куль в 24-х вимірному Евклідовому просторі не є щільнішим за пакування, що відповідає решітці A_4 .

Thank you!

Questions?

- 1) Sphere packing
- 2) Dimensions
- 3) Lattices
- 4) Error correcting codes
- 5) Golay code
- 6) Leech lattice
- 7) Mathematical proofs